

Pressen och partierna

Den politiska sektorn

Folkpartiets framgångar sedan några år har — enligt en ärevördig mänsklig och politisk tradition — av motståndarna tolkats inte som bevis på vitalitet, utan som följd av en finurlig och hänsynslös propaganda. Man söker framställa partiets ledare som en hämingslös taktiker, partiets press som i alldeles speciell grad politiserad och inriktad på propaganda. Denna tröst tillgrips inte blott av socialdemokraterna, som för första gången sedan mer än ett årtionde möter en slagkraftig opposition, utan också av högern, som ser sin ställning ständigt försvagad; till de lustiga inslagen i debatten hör de uppmuntrande vinkarna dessa båda partier emellan och de gemensamma huvudskakningarna över folkpartiet. Allt detta är i sin ordning; ett parti på frammarsch är berett på sura miner hos de hotade makt-havarna, medan en harmlös opposition kan räkna på axelklappar och diskreta applåder.

På vissa punkter finns dock möjlighet att objektivt undersöka anklagelsernas riktighet. Hur är det med tidningarnas politisering? Är det propagandistiska inslaget starkare inom folkpartiets press än inom motståndarnas — eller förhåller det sig alldeles tvärtom? Som ett första försök att klarlägga denna fråga har Dagens Nyheter för vissa skeden under de senaste åren undersökt politikens roll i några ledande tidningar. De tider som valts är dels två relativt lugna månader, april 1947 och mars 1949, dels den senaste valkampanjens slutskede, 1 augusti—19 september 1948. De tidningar vilkas innehåll granskats är Morgon-Tidningen, Svenska Dagbladet, Stockholms-Tidningen och Dagens Nyheter — det bör observeras att beskyllningarna för överdriven politisering särskilt riktats mot Dagens Nyheter.

I fråga om själva de ledande artiklarna är ej mycket att

säga. Det visar sig att antalet dylika artiklar är ungefär det samma i de fyra tidningarna och att de alla ägnar flertalet ledare — omkring 75 procent — åt inrikesfrågor. Slår man ihop ledarna och underledarna för de två undersökta månaderna, blir resultatet följande (antalet utrikesartiklar inom parentes och ett fåtal "blandade" artiklar ej medräknade): Morgon-Tidningen 131 (24), Svenska Dagbladet 135 (28), Stockholms-Tidningen 151 (34), Dagens Nyheter 122 (30). Under valstriden ökades i Morgon-Tidningen och Dagens Nyheter i någon mån koncentrationen på inrikespolitik; siffrorna för de fyra tidningarna var då 138 (16), 109 (23), 114 (29), 133 (16). Beträffande ledarnas innehåll skall blott erinras om det välkända faktum att Morgon-Tidningen i särskilt stor utsträckning innehåller rent partipolitiska ledare; under valstriden ägnades exempelvis en stor del av den politiska sektorn åt de falska anklagelserna om folkpartiets tillgodohavanden i en Stockholmsbank.

Av synnerligen stor betydelse för bedömandet av pressens partipolitiska aktivitet är behandlingen av de ledande partimännens tal. Klarare än på någon annan punkt kan här tendensen att skjuta det egna partiet i förgrunden framträda. Samtliga uppgifter tyder på att alla tidningar favoriserar det egna partiets talare. Ojämförligt starkast är denna tendens i Morgon-Tidningen. Som exempel skall här först nämnas de båda stora riksdagsdebatterna under den behandlade tiden: den förberedande skattedebatten i april 1947 och försvarsdebatten i mars 1949. I den förstnämnda debatten refererade Morgon-Tidningen Wigforss och Erlander på över 200 rader, Ohlin och Elon Andersson på 55 rader, Domö och Skoglund på 40 rader; i Svenska Dagbladet var motsvarande siffror 77, 87 och 116; i Stockholms-Tid-

ningen 53, 103 och 59; i Dagens Nyheter 80, 168 och 85. Ur försvarsdebatten 1949 tog Morgon-Tidningen 315 rader från de socialdemokratiska huvudtalarna Erlander, Vougt, Undén och Lindström, 70 rader från folkpartiets båda ledare, 81 från högertalarna Domö, Hjalmarson och Andrén. Motsvarande siffror i Svenska Dagbladet var 113, 32 och 118; i Stockholms-Tidningen 62, 52 och 35, i Dagens Nyheter 111, 61 och 54.

Inför 1948 års andrakammarval blev partitendenserna ytterligare skärpta. Här nedan ges uppgifter om det ungefärliga antal rader som vederbörande tidningar ägnat referat av politiska tal utanför riksdagen från skilda partier, dels för augusti månad, dels för tiden 1—19 september, då valstriden var hetsigast. De siffror som gäller det parti tidningen företräder är angivna med kursiv stil.

Augusti 1948				
	Höger	Folkp.	Soc.-dem.	S:a
MT	400	300	3700	4400
SvD	1120	260	1050	2430
ST	170	1170	500	1840
DN	260	1080	1070	2410

1—19 sept. 1948				
	Höger	Folkp.	Soc.-dem.	S:a
MT	240	600	5620	6460
SvD	2600	180	580	3360
ST	120	1800	320	2240
DN	270	2240	720	3230

Morgon-Tidningen står alltså i en klass för sig med ungefär dubbelt så mycket referat som de andra tidningarna och 85 procent av dessa referat ägnade åt det egna partiet. Svenska Dagbladet gav i augusti 45 men i september inte mindre än 77 procent åt högertalarna. I Stockholms-Tidningen var folkpartiets andel av utrymmet drygt 60 procent i augusti och 80 procent i september. I Dagens Nyheter var motsvarande procenttal 45 och 69. Den stora skillnaden ligger som under förut berörda skeden mellan Morgon-Tidningen och de borgerliga tidningarna; bland de borgerliga framstår Dagens Nyheter som den minst ensidigt partifärgade.

Den tredje avdelning inom tidningarna som helt kan räknas till den politiska sektorn är citaten ur andra tidningar på "pressgrannar" (i Morgon-Tidningen "Dagens röster", i Svenska Dagbladet "Politiska fronten"). En bedömning av den partipolitiska aktiviteten på denna avdelning är emellertid relativt svår. Ibland citerar man för att instämna, ibland för att kritisera, ibland mitt-emellan. Den liberala pressen är den ojämförligt största, den socialdemokratiska pressen den minsta (här uppmärksammas ju blott de tre partier som de fyra diskuterade tidningarna företräder), och detta förhållande måste påverka citatfrekvensen. Viktigt är jämväl att meningsbrytningarna är starkast inom folkpartiet, varför polemik mot andra tidningar av samma färg på "pressgrannar" här är relativt vanlig. Nämnas bör också att Svenska Dagbladet får det största antalet pressgrannar genom att tidningen ofta i största korthet nämner andra organ utan att ge något, eller i varje fall inte något längre, citat.

Tydligt är emellertid att alla tidningar helst citerar kolleger av samma parti. För de båda månaderna 1947 och 1949 är antalet "pressgrannar" i de fyra tidningarna följande (siffran på citerade motståndare inom parentes): Morgon-Tidningen 226 (98), Svenska Dagbladet 286 (155), Stockholms-Tidningen 244 (103), Dagens Nyheter 204 (85). Under valstriden var benägenheten att citera meningsfränder större. Motsvarande siffror var då 201 (56), 221 (115), 189 (55) 177 (66); ytterligt starkt framträdde, såsom synes, tendensen att åberopa partivänner i Morgon-Tidningen, särskilt med tanke på att de socialdemokratiska tidningarna utgör mindre än en femtedel av landets press.

I en följande artikel skall frågan om politisk propagand utanför den politiska avdelningen tas upp.